

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно–економічний університет
Вінницький торговельно–економічний інститут**

Кафедра обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Організація та методика обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку

(за матеріалами Вінницької філії Акціонерного товариства комерційного банку «ПРИВАТБАК», м. Вінниця)

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ОБО-21 з(м),
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
освітньої програми «Облік і
оподаткування»
заочної форми навчання

Олександра АНТОНЦЯ

Науковий керівник
д-р.екон.наук, доцент

Ганна ДАЦЕНКО

Гарант освітньої програми
канд.екон.наук, доцент

Тетяна КИТАЙЧУК

Вінниця 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Науково-теоретичні засади обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку	6
1.1 Економічна сутність депозитних операцій комерційного банку	6
1.2 Характеристика виду діяльності та організаційно-економічна характеристика АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	12
РОЗДІЛ 2 Організація та методика обліку депозитних операцій у АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	23
2.1 Інформаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку депозитних операцій	23
2.2 Методика обліку депозитних операцій у АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	29
РОЗДІЛ 3 Обліково-аналітичне забезпечення депозитних операцій комерційного банку	34
3.1 Інформаційна система та методика аналізу депозитних операцій АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	34
3.2 Шляхи удосконалення обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку	40
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	53

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система України нині вважається одним із найрозвинутіших елементів господарського механізму, оскільки її реформування розпочалося раніше за інші сектори економіки, що визначалось ключовою роллю банків при становленні ринкової економіки. Нинішні показники діяльності в банківському секторі є сталими, банки отримують прибутки, навіть в умовах воєнного стану. Розвиток банківської системи як головного складника фінансового сектору покликаний прискорити трансформацію суспільства загалом і розвиток бізнесу зокрема. Утім практика висуває все складніші завдання, розв'язання яких потребує великого обсягу інформації системного характеру, переважна частина якої формується у системі бухгалтерського обліку.

Одним із вагомих завдань кожної країни є ефективне функціонування та розвиток банківського сектору, який виступає важливим складником фінансового ринку. Визначальна частка банківських ресурсів формується у процесі реалізації депозитних операцій, від продуктивності організації яких залежить стійкість, достатність та ліквідність функціонування банків. Їм безперервно слід підтримувати гідний сервіс клієнтів, використовувати новітні депозитні продукти та вимоги вкладання коштів, щоб притримувати та розширювати клієнтську базу. Саме тому оцінка депозитних операцій банку, визначення їх проблем і напрямів вдосконалення є досить важливим.

Дослідженням сутності банківських депозитів та питаннями організації їх обліку займалося багато видатних українських вчених та науковців, зокрема такі як: М. Алексеєнко, О. Андренко, Є. Андрущак, П. Васирина, М. Волошин, П. Вороніна, Н. Готко, О. Дзюблюк, О. Дзюба, М. Крупка, А. Кириченко, В. Корнеєв, В. Купчинський, К. Ларіонова, Т. Лункіна, Ю. Масюк, Л. Матлага, Н. Моголівець, Н. Пайтра, М. Савлук, О. Сова та інші. Однак не всі аспекти цієї проблеми з'ясовано і обґрунтовано. Незважаючи на значний науковий та

практичний доробок питання організації обліку депозитних операцій залишається актуальним у зв'язку із постійною зміною нормативно-правових актів.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробка практичних рекомендацій щодо обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку.

Для досягнення поставленої мети у роботі окреслено та вирішено наступні завдання:

- 1) досліджено економічну сутність депозитних операцій комерційного банку;
- 2) надано характеристику виду діяльності та організаційно-економічну характеристику АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- 3) розкрито інформаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку депозитних операцій;
- 4) досліджено методику обліку депозитних операцій у АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- 5) розглянуто інформаційну систему та методику аналізу депозитних операцій АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- 6) запропоновано шляхи удосконалення обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку.

Об'єктом дослідження є методика обліку та аналізу депозитних операцій АТ КБ «ПРИВАТБАНК».

Предметом дослідження є теоретичні основи та методичні аспекти обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку.

Методи дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи та прийоми: аналізу і синтезу (для уточнення сутності депозитних операцій та дослідження фінансового стану банків і показників залучення депозитних ресурсів), метод індукції та дедукції (при дослідженні класифікаційних ознак депозитів), метод економіко-

статистичного аналізу (при комплексному аналізі структури активів та зобов'язань комерційного банку), метод логічного аналізу (при формулюванні висновків щодо стану залучення банками депозитних ресурсів) тощо.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові та законодавчі акти стосовно визнання депозитів та відображення депозитних операцій банку в бухгалтерському обліку, фінансовій та статистичній звітності, фундаментальні положення теорії бухгалтерського обліку, наукові праці провідних учених з обліку та аналізу в банку, офіційна фінансова звітність ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» та Національного банку України.

Наукова новизна одержаних результатів знаходить своє відображення в удосконаленні та розширенні інформації стосовно облікового відображення залучених банками депозитів у фінансовій та статистичній звітності вітчизняних банків, а також в покращенні якості висвітлення інформації про депозити, яку банки публікують на своїх веб-сайтах.

Основні наукові положення і практичні результати дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях, а саме: XI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих», яка відбулася 21 квітня 2022 року, тема доповіді «Організація обліку депозитних операцій у АТ КБ Приватбанк»; X Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю», яка відбулася 23 березня 2022 року, тема доповіді «Сутність депозитних операцій комерційного банку».

За результатами дослідження опубліковано 2 наукові статті, загальним обсягом 0,61 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Зміст роботи викладено на 53 сторінках тексту. Робота містить 17 таблиць, 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Економічна сутність депозитних операцій комерційного банку

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» депозит – це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору [36].

Відповідно до Цивільного кодексу України (deposit) – угода, відповідно до якої одна сторона (банк), що прийняла від іншої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором [49].

Слово «депозит» походить від латинського терміну – «depositum, що означає «переданий на зберігання».

Постановою Правління Національного банку України «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій» [38] передбачено такі види вкладів (депозитів): вклади (депозити) на вимогу; вклади (депозити) строкові.

Вклади (депозити) на вимогу – це грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника.

Вклади (депозити) строкові – це грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк [38].

Таким чином, ці визначення зводяться до того, що депозитні операції – це все ж таки операції, які проводить банк, коли залучає кошти клієнтів.

У науковій літературі класифікація депозитів здійснюється за різноманітними ознаками, серед яких слід назвати вид і статус вкладників; валюту депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту; особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу). У банківській практиці депозити класифікують за різними ознаками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація банківських депозитів

Ознака класифікації	Вид депозиту
За економічним змістом	активні депозити (розміщені)
	пасивні депозити (залучені)
За строком користування	депозити до запитання (на вимогу)
	строкові депозити
За валютою, в якій номінований депозит	депозити в національній валюті
	депозити в іноземній валюті
За категоріями вкладників депозити банків	депозити за рахунок бюджетних коштів
	депозити юридичних осіб
	депозити фізичних осіб
За формою визначення власника	іменні депозити
	депозити на пред'явника
За резидентністю	депозити резидентів
	депозити нерезидентів
За цільовим призначенням	дохідні депозити
	гарантійні депозити
За способом юридичного оформлення зобов'язань за депозитом	оформлені угодою
	з наданням ощадної книжки
	з наданням депозитного сертифіката
За формою вилучення депозиту та нарахування процентів	безумовні (без попереднього повідомлення або з попереднім повідомленням)
	умовні (кошти можуть бути вилучені за настання певних обставин, обумовлених угодою)
За режимом функціонування	з правом поповнення
	без права поповнення
За методом нарахування процентів	депозити з фіксованою процентною ставкою
	депозити з плаваючою процентною ставкою
	депозити, за якими нараховуються «прості» проценти
	депозити, за якими нараховуються «складні» проценти
За терміном нарахування процентів «авансові депозити»	депозити зі щомісячним нарахуванням процентів
	депозити зі щоквартальним нарахуванням процентів
	депозити зі щорічним нарахуванням процентів
	«авансові депозити»

Депозитна політика банку ґрунтується на дослідженні досягнутого рівня розвитку пасивних операцій і націлена на вдосконалення та розвиток фінансових відносин між банківською установою та клієнтами (фізичними й юридичними особами) [21]. Банку важливо розробляти депозитну політику насамперед тому, що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів.

Формування депозитних ресурсів є дуже важливою складовою функціонування банківської системи. Складові механізми депозитної політики комерційного банку відповідно до вимог ринкової економіки, соціально-економічних і політичних цілей розвитку суспільства та сучасної банківської практики наведено на рис. 1.1.

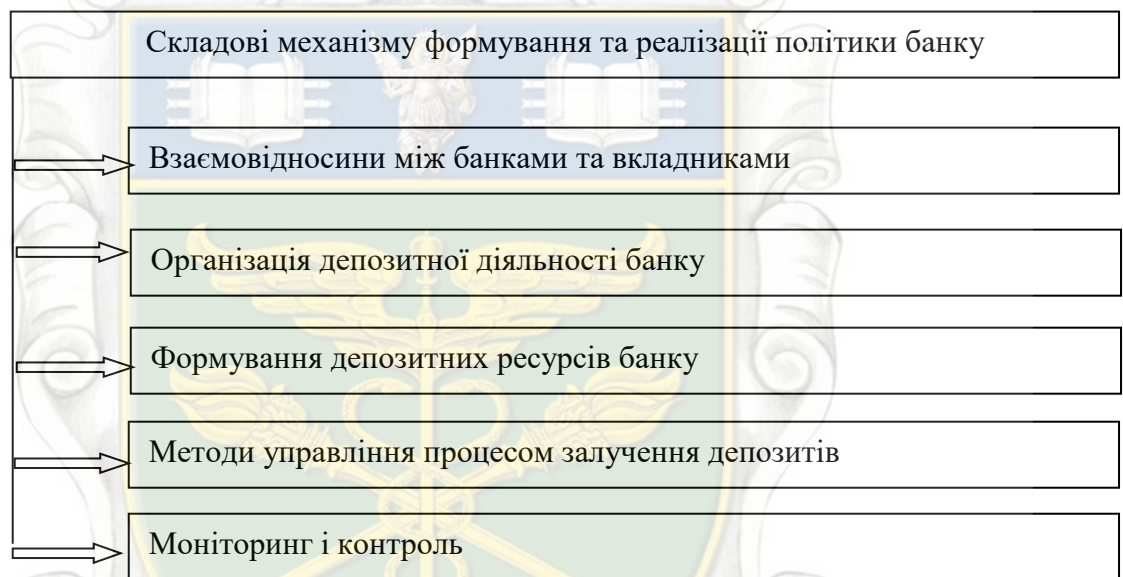

Рисунок 1.1 – Складові механізми формування та реалізації депозитної політики банку

Разом із тим банки, що акумулюють депозитні ресурси, можуть виступати в ролі учасника депозитного процесу з іншої сторони, розміщуючи кошти на депозити в інших банках та шляхом купівлі депозитних сертифікатів у Національного банку України. Таким чином, у сучасних економічних умовах депозити виконують різні функції, на основі яких формується характер відносин між банками та їх клієнтами з приводу здійснення депозитних операцій [43].

При здійсненні депозитної діяльності між банком і клієнтами з моменту відкриття депозитних рахунків виникають певні взаємовідносини, які перестають діяти лише після закриття рахунку. Взаємовідносини між банком та клієнтами носять добровільний і цільовий характер, не обмежуються сумами та кількістю рахунків у банку. Такі відносини обумовлюються, як правило, в депозитній угоді.

Відносини, що виникають між банками та їхніми контрагентами з приводу депозитної діяльності, слід розглядати як динамічну, складну економічну категорію, характер якої змінюється під впливом дії суб'єктивних і об'єктивних чинників, а саме: фінансової політики держави, нормативно-законодавчої бази, економічної та політичної ситуації у країні, розвитку фінансово-кредитної інфраструктури, фінансового стану контрагентів, які користуються депозитними послугами банку тощо [43].

Ринок депозитних вкладів на сьогоднішній день є достатньо насиченим. Практично кожна банківська установа пропонує клієнтам розміщувати грошові кошти на депозитах. Усі програми, які вимагає ринок банківських послуг, уже на ньому присутні: лояльність та максимальні ставки. Адже нові високотехнологічні продукти поки що для нашої країни не є актуальними. Це такі продукти, як комбінація банківських внесків зі страховими продуктами та інші складніші програми. Наприклад, в Україні не дуже активно працює програма довгострокових накопичувальних депозитів строком на 10 - 20 років, тобто на такому рівні, як це відбувається в розвинених європейських країнах [13].

В Україні більше користуються попитом короткострокові депозити – строком до двох років. Безумовно, банківські установи сьогодні можуть, виходячи зі своїх можливостей, запропонувати депозити строком до 10 років. Але, по-перше, процентна ставка по них буде нижча, ніж та, що існує по внесках строком на рік. По-друге, населення психологічно ще не готове до таких довгострокових внесків.

Функціонування депозитного ринку є об'єктом державного регулювання. Національний банк України та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб є основними державними органами, що здійснюють регулювання депозитного ринку. Банківські депозити користуються попитом серед населення, так як є менш ризикованими інструментами порівняно з іншими способами інвестування. Насамперед, це пов'язано з існуванням Фонду гарантування вкладів, що компенсує сьогодні вкладникам суму в межах 200 тис. грн., за умови визнання банку неплатоспроможним.

Способом залучення депозитних ресурсів є також співпраця банків із корпоративними клієнтами. У табл. 1.2 наведено класифікацію їхніх взаємин із банком. Для подальшого опису необхідно визначитися з основоположною компонентою взаємодії, тобто моделлю грошового потоку клієнта в банку, оскільки на її основі можуть бути визначені як показники прибутковості клієнта для банку, так і показники вартості послуг банку для клієнта.

Таблиця 1.2 – Класифікація відносин банку з корпоративними клієнтами

Відносини	Операції	Співпраця	Партнерство
Ознаки зосереджені на:	вигідних угодах	вигідних відношеннях	Зв'язки між банком та фірмою
Учасники	Банки і клієнти на відкритому ринку	Банки і клієнти пов'язані відносинами	Банк, клієнт та вищі організації
Стиль взаємодії	На рівні рукостискань	На рівні особистих відносин представників банку і фірми клієнта	На рівні особистих відносин із багатьма учасниками
Схема взаємодії	Від банку до ринку	Від людини до людини	Банк із фірмою клієнта на багатьох рівнях
Тривалість взаємовідносин	Протягом дії одного договору	Протягом життєвого циклу банківського продукту	Тривале, але з різною інтенсивністю
Рівень формальності взаємовідносин	Формальне	Керовані	На рівні взаємодії
Джерело активності та управління	Куратор клієнта активний	Куратор клієнта управляє	Обов'язкові відносини
Підхід, що створює споживчу цінність	Додавання фінансових вигід	Додавання суспільної вигоди до фінансової вигоди	Додавання структурних зв'язків разом із суспільними і фінансовими вигодами

Важливою складовою діяльності комерційного банку є його депозитна політика, яка визначає основні засади здійснення депозитної діяльності і становить систему принципів, норм і обмежень, визначених з метою ефективного управління ризиком такої діяльності.

Формування депозитного портфеля є головним продуктом депозитної політики. Депозитна політика повинна охоплювати склад депозитного портфеля і контроль над ним як єдиним цілим, а також встановлювати стандарти для прийняття конкретних рішень. Склад депозитного портфеля є відображенням, матеріалізацією ідеальної конструкції депозитної політики. Тобто портфель формується під впливом політики. Політика вирішує, як і в яких пропорціях його сформувати. У цьому контексті депозитна політика комерційного банку є мистецтвом управляти сукупним банківським депозитним портфелем, а також представляє її як системоутворюючу процедуру структурування депозитного портфеля.

Депозитна політика банку – це система заходів щодо формування портфеля депозитних послуг, різних форм і методів організації цих заходів, визначення конкурентних позицій банку на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази.

Депозитна політика комерційного банку ґрунтується на встановленні депозитних відносин банку з клієнтами і спрямована на їх розвиток та удосконалення.

Депозитна діяльність комерційного банку включає етапи, які відображені на рис. 1.2.

Депозитна політика банку є елементом банківської політики, слід відмітити, що мета депозитної політики нерозривно пов'язана із загальними стратегічними цілями банку і узгоджується з ними. Загальною метою банківської політики є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку. Відповідно, головною метою

депозитної політики є залучення якомога більшого обсягу грошових коштів за найменшою ціною. Досягнення цієї мети фактично означатиме створення необхідних передумов і для досягнення основної мети діяльності будь-якого комерційного банку – одержання максимального прибутку.

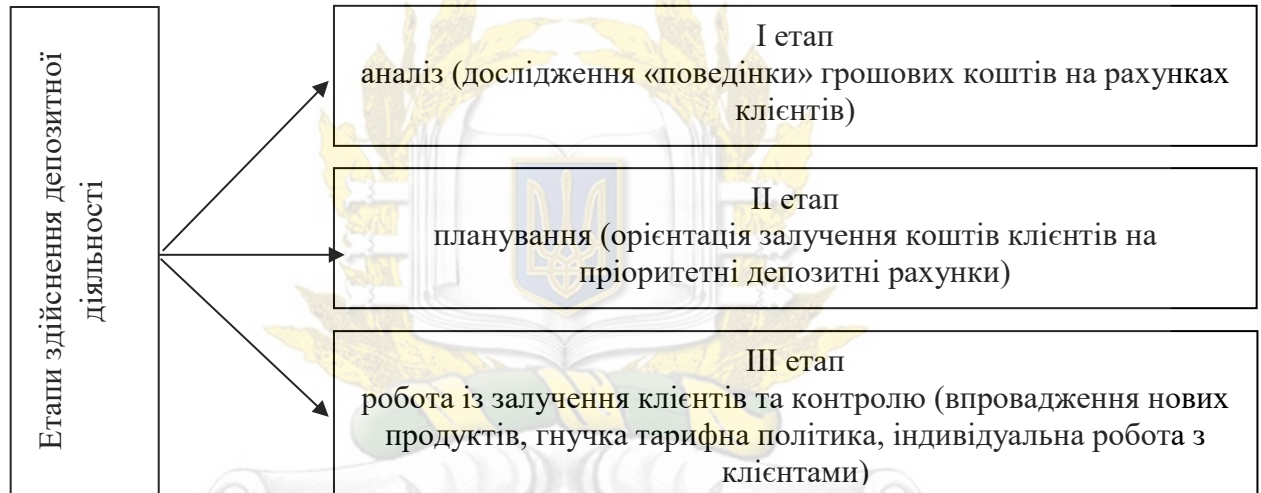

Рисунок 1.2 – Етапи здійснення депозитної політики комерційного банку

Кожен комерційний банк розробляє власну депозитну політику, виходячи зі стратегії та цілей власного розвитку. При цьому важливим є забезпечення достатньої кількості депозитних ресурсів для здійснення активних операцій, передусім кредитних, розширення спектру послуг із залучення ресурсів та посилення роботи з клієнтською базою, підвищення рівня кваліфікації банківських працівників, а також культури та якості обслуговування.

1.2 Характеристика виду діяльності та організаційно-економічна характеристика АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Під надійністю банку слід розуміти здатність фінансового інституту чинити опір несприятливим факторам, проте надійність і ймовірність дефолту - поняття різні. Банк, який має високий рівень надійності, може зіткнутися з сильним впливом негативних та малопередбачуваних факторів, які здатні

призвести до його банкрутства, тоді як банк із задовільним рейтингом продовжить працювати, оскільки в результаті збігу обставин уникне негативного впливу таких факторів. Також необхідно враховувати політичні ризики.

Банківський сектор України пройшов перші місяці війни з помірними втратами завдяки своєчасним діям Національного банку та банків для забезпечення безперебійної роботи фінустанов.

Станом на 1 квітня 2022 року з 69 платоспроможних українських банків 44 були прибутковими та отримали чистий прибуток у розмірі 5,85 млрд грн, 25 були збитковими зі збитком 6 млрд грн. [40].

У 2018-2022 роках збереглися високі темпи припливу гривневих коштів населення до банківської системи. Державні банки продовжували нарощувати обсяги депозитів у валюті, хоча загалом у системі частка валютних депозитів скорочується.

Незважаючи на зниження депозитних ставок, вкладники продовжують розміщувати гроші на гривневих депозитах. Обсяги гривневих коштів фізичних осіб збільшилися на 6.4% за квартал за рахунок коштів на вимогу, в іноземній валюті – зменшилися на 3.5% в доларовому еквіваленті. Кошти суб'єктів господарювання збільшилися за квартал на 4.3% у гривні та на 14.4% в іноземній валюті. Вага коштів клієнтів у банківському фондуванні за квартал зросла та перевищила 88%.

З червня 2022 року розпочалося зростання ставок за гривневими депозитами населення й бізнесу. Найстрімкіше подорожчали тримісячні депозити населення. Через суттєве збільшення кредитного ризику також зростала вартість гривневих позик суб'єктам господарювання.

Гривневі безстрокові заощадження у гривні знизили дохідність на 0,25 п.п. до 3,88% річних. Середня ставка для вкладів за період менше місяця впала на 1,11 п.п. до 5,06% річних. Депозити терміном від місяця до трьох подешевшали на 0,55 п.п. та пропонують 5,47% річних. Вклади на періоди від трьох місяців до півроку знизилися на 0,36 п.п. до 6,92% річних.

Прибутковість депозитів від півроку до року – на 0,42 п.п. до 7,3% річних. Заощадження терміном понад рік – на 0,57 п.п. до 7,21% річних.

Доларові вклади максимально подешевшали на 0,35 п.п. для термінів понад рік, їхня середня дохідність становить 1,24% річних. Терміни до року втратили менше, але й прибутковість у них нижча – менше ніж 1%.

Середні ставки закладами у євро не досягають і 1%. Максимальну середню прибутковість пропонують вклади терміном до півроку – 0,76% річних. У 2022 році ставки для вкладів у євро максимально впали на термін понад рік (на 0,42 в.п. до 0,59% річних).

Вартість валютних депозитів та кредитів продовжує перебувати на низьких рівнях. Завдяки зміцненню гривні рівень доларизації депозитів знизився до 40,7%.

Рейтинг найбільших банків за депозитами наведено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – ТОП-10: найбільші банки [40]

№ з/п	Банк	Всього депозити, тис. грн.	З них в іноземній валюті
Депозити фізичних осіб			
1	Приватбанк	290 030 221	71 290 846
2	Ощадбанк	128 798 695	37 338 642
3	Райффайзен Банк Аваль	55 717 596	16 613 267
4	Альфа-Банк	46 258 820	21 944 496
5	Універсал Банк	44 659 365	14 136 963
6	Укрсиббанк	41 811 022	19 623 482
7	ПУМБ	38 611 078	12 221 028
8	Укрексімбанк	27 827 359	17 782 249
9	Укргазбанк	26 070 950	11 925 906
10	ОТП Банк	25 829 615	13 531 459
Депозити юридичних осіб			
1	Укргазбанк	108 312 973	
2	Приватбанк	70 446 043	
3	Укрексімбанк	60 992 565	
4	Ощадбанк	58 566 989	
5	Райффайзен Банк Аваль	53 097 387	
6	Укрсиббанк	33 928 460	
7	ПУМБ	32 238 857	
8	Креді Агріколь Банк	31 319 822	
9	ОТП Банк	25 790 847	
10	СітіБанк	25 581 535	

Приріст депозитів корпоративного сектора збільшився на 22,8% (або 93,2 млрд грн.), до 501,5 млрд. грн. Депозити корпоративного сектору зросли як у

національній валюті (на 18,6%, або 50,5 млрд грн.), так і в іноземній (на 31,3%, або 42,7 млрд грн.) [40].

Аналітичні дані наведені у табл. 1.3 вказують, що КБ Приватбанк займає лідируючі позиції по розміщенню депозитних коштів фізичними (1 місце) та юридичними (2 місце) особами. Варто також зауважити, що у рейтингу найбільших банків по розміщенню депозитів юридичними особами першу четвірку займають комерційні банки державного сектору. Це вказує на їх високу конкурентну спроможність та фінансову стійкість.

ПриватБанк – найбільший за розмірами активів український банк і лідер роздрібного банківського ринку України, зареєстрований 19 березня 1992 року.

Акціонерне товариство комерційний банк ПриватБанк спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закрите акціонерне товариство у 2000 році. У 2009 році Банк змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України [32].

У червні 2018 року Банк змінив організаційно-правову форму з публічного акціонерного товариства на акціонерне товариство.

Єдиним акціонером Банку, якому належить 100% акцій Банку є Держава в особі Кабінету Міністрів України (місце знаходження: 01008, м. Київ, вул. Грушевського, буд. 12/2). Держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій Приватбанку у грудня 2016 року відповідно до статті 41.1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи».

З 30.04.2019 власником Банку є Держава в особі Кабінету Міністрів [32]. АТ КБ Приватбанк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії

Національного банку України з березня 1992 року та Статуту (додаток А). Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

АТ КБ Приватбанк є універсальним банком. Банк забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів, являючись лідером українського ринку в роздрібному сегменті, активно просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні [33].

Місія банку передбачає: «Забезпечити простий доступ до банківських послуг кожному громадянину України» [32].

Генеральною метою банку є лідерство в Україні з надання населенню та юридичним особам платіжних та інших банківських послуг з переходом від обслуговування у відділеннях банку до навчання клієнтів використанню дистанційного інструментарію банківського обслуговування [32].

Стратегічною метою Банку є нарощування якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів МСБ [32].

Вимірюваними цілями ПриватБанку є:

- надання українцям права вибору банку для отримання зарплати;
- відновлення зв'язку з клієнтами;
- навчання клієнтів самостійному виконанню банківських операцій;
- підвищення ефективності зустрічей з клієнтами малого та середнього бізнесу для побудови довгострокових відносин;
- активне використання мобільного додатка «Приват24 для бізнесу» представниками корпоративних клієнтів;
- збільшення частки позитивних оцінок клієнтів 5+;
- підвищення eNPS (employee Net Promoter Score або індексу чистої лояльності співробітників) до 57%;
- продаж небанківських продуктів;
- підвищення комфорту зон обслуговування банку з рівнем задоволеності клієнтів 5+ не нижче 70%;

– утримання параметрів кредитних портфелів відповідно до затверджених стратегічних показників ризик-апетиту [32].

АТ КБ Приватбанк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів. Поряд з online сервісами Банк має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій).

Розподіл функцій між органами управління Банку забезпечує ефективну систему управління та внутрішнього контролю.

Органами управління Банку є:

– Акціонер або Вищий орган Банку сприяє реалізації та забезпечує захист прав та законних інтересів акціонера;

– Наглядова рада Банку забезпечує стратегічне керівництво діяльністю Банку, контроль за діяльністю Правління Банку та захист прав акціонера. Ефективне управління передбачає систему звітності Наглядової ради перед Вищим органом;

– Правління Банку здійснює керівництво поточною діяльністю Банку і підзвітне Наглядовій раді та Вищому органу.

Структура корпоративного управління АТ КБ «ПриватБанк» представлена у додатку Б.

Рівні управління діяльністю АТ КБ «ПриватБанк» наведено у табл. 1.4.

Усі органи управління Банку діють на засадах Кодексу корпоративної етики. Корпоративна поведінка в Банку побудована на засадах законності, прозорості, компетентності, дотриманні прав і інтересів клієнтів, ділових партнерів, акціонерів і працівників, і направлена на підвищення ефективності діяльності Банку, підтримку його фінансової стабільності та прибутковості.

Основу ресурсної бази банку складають кошти фізичних осіб в національній валюті, із значною часткою поточних рахунків.

Таблиця 1.4 – Рівні управління банку [50]

Рівень	Ознака
Перший (менеджмент вищого рівня)	Керівництво банку визначає основні напрямки розвитку діяльності банку. На цьому етапі формується основна місія, стратегічна мета банку
Другий (менеджмент середнього рівня)	Орієнтований на виконання завдань, необхідних для досягнення головної стратегічної мети. відповідальність за виконання цих завдань несуть керівники служб, підрозділів, начальники відділів
Третій (менеджмент нижчого рівня)	Управління відбувається всередині самих функціональних одиниць з метою досягнення певних параметрів, нормативів, які представляють собою складові частини завдань підрозділів, відділень.

АТ КБ Приватбанк складає фінансову звітність відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності та нормативно-правових актів Національного банку України. Метою складання фінансової звітності банку є надання достовірної та неупередженої інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати (включаючи прибутки і збитки), рух грошових коштів широкому колу користувачів для прийняття економічних рішень.

На підставі фінансової звітності за 2016-2020 роки (додатки В, Г, Д, Е) проведемо аналіз основних показників діяльності АТ КБ Приватбанк. Результати аналізу згрупуємо у спеціальній таблиці (додаток Ж).

Українські законодавці дбають про зменшення тиску на бізнес під час війни. Зокрема під час воєнного стану, а також протягом трьох місяців після його закінчення, відповідальні за своєчасне подання та оприлюднення фінансової звітності, звільняються від відповідальності за порушення строків оприлюднення річної фінансової звітності разом з відповідним аудиторським звітом, звітом про управління, звітом про платежі на користь держави, складання яких передбачено законодавством.

Виходячи з цього аналіз показників діяльності здійснювався за результатами 2020 року.

Джерела прибутку в 2020 році значно не змінилися, хоча і були обмежені впливом макроекономічних тенденцій.

Так, в 2020 році, з одного боку, на доходи АТ КБ «Приватбанк» сильно вплинули обмеження щодо нарощення кредитування, коливання комісійного доходу, а з іншого, тренд зменшення відсоткових ставок на ринку забезпечив зменшення вартості ресурсів.

Також в 2020 році посилилась волатильність макрофакторів, які обумовили значний результат від переоцінок позиції та фінансових активів.

Чистий прибуток за 2020 рік склад 24,6 млрд. грн., що залишається максимальним результатом всього банківського сектору України.

Чистий процентний дохід склав 21,6 млрд. грн., збільшившись порівняно з 2019 роком майже на 10%. При цьому банк був вимушений сформувати додаткові резерви на зменшення корисності за кредитними операціями, внаслідок дії коронакризи на фінансову діяльність позичальників. Сума такого резерву склала 1,25 млрд. грн. Після вирахування резерву на зменшення корисності чистий процентний дохід є майже стабільним – 19,8 млрд. грн. в 2020 році (19,7 млрд. грн. в 2019 році).

Також стабільний обсяг має чистий комісійний дохід, який в 2020 році досяг рівня у 18,8 млрд. грн, тоді як в 2019 році складав 18,2 млрд. грн. Динаміка комісійних доходів обумовлена як збільшенням обсягу платежів клієнтів, так і переглядом тарифів.

Торговий результат формується переважно за операціями з купівлі-продажу валюти, що в 2020 році склав 3,1 млрд. грн.

Також частина прибутку є результатом впливу макроекономічних факторів. Так, зміни в світовій економіці та економіці України обумовили збільшення справедливої вартості облігацій внутрішньої державної позики, що були отримані як внесок в статутний капітал при націоналізації. За рахунок такої переоцінки в 2020 році банк отримав 16,0 млрд. грн. прибутку. Одночасно ця переоцінка частково нівелює від'ємний вплив на результати коливань валютних курсів, що за 2020 рік обумовило -7,5 млрд. грн. збитків.

Адміністративні та операційні витрати склали 18,1 млрд. грн., з яких близько 0,7 млрд. грн. витрачено на спеціальні бонусні виплати

співробітникам мережі за підвищений ризик під час роботи в умовах коронавірусу; 0,3 млрд. грн. – на захисні матеріали та додаткову дезінфекцію відділень, банкоматів та терміналів.

Таким чином, результати 2020 року є відображенням помірному впливу пандемії коронавірусу COVID19 та реалізованих можливостей швидкої адаптації банку та його продуктів до нових вимог ринку та клієнтів.

У поточному періоді АТ КБ «Приватбанк» продовжує розвивати свої продукти, пропонуючи клієнтам інноваційні послуги, вдосконалювати мережу та платіжну інфраструктуру, активно розвивати кредитування, розширюючи продуктову пропозицію для різних сегментів та виважено підходити до оцінки ризиків з врахуванням війни.

Станом на 01.01.2020 норматив регулятивного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» склав 19,556 млрд. грн., що суттєво перевищує встановлене НБУ 71 граничне значення у розмірі 200 млн. грн. Таким чином, АТ КБ «ПриватБанк» повністю виконував вимоги НБУ до розміру Н1 та мав дуже великий запас по цьому нормативу.

Норматив адекватності регулятивного капіталу Банку станом на 01.04.2020 становив 16,82%, що було на 6,82 п.п. більше встановленого НБУ граничного значення та майже дорівнювало середньому значенню даного нормативу по банківській системі України (16,96%). Таким чином, Банк сформував та підтримував хороший запас за нормативом адекватності регулятивного капіталу. Також зазначимо, що з липня 2017 року Банк не порушував норматив Н2. Крім того, необхідно звернути увагу на дані Національного банку України, отримані за результатами оцінки стійкості банків в поточному році, згідно з якими АТ КБ «ПриватБанк» не має потреби (нестачі) в капіталі в 2020 році. Отже, Банк був дуже добре забезпечений регулятивним капіталом.

Нормативи ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2019-2020 рр. наведені у табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Основні нормативи АТ КБ «ПриватБанк», %, п.п.

Показник	Нормативне значення	01.01.2020		01.01.2019	
		по системі	банк	по системі	банк
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2)	>10%	16,18%	17,46%	16,10%	17,33%
Норматив миттєвої ліквідності (Н4)	>20%	68,66%	43,46%	55,55%	32,47%
Норматив поточної ліквідності (Н5)	>40%	99,12%	141,98%	101,08%	155,54%
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	>60%	93,52%	97,74%	98,37%	99,76%
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	<25%	19,83%	6,26%	20,29%	5,70%
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	<800%	176,23%	0,00%	208,31%	0,00%

Нормативи ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за період з 01.01.2019 по 01.01.2020 продемонстрували наступну динаміку:

- норматив миттєвої ліквідності (Н4) збільшився на 10,99 п.п.: з 32,47% до 43,46%;
- норматив поточної ліквідності (Н5) зменшився на 13,56 п.п.: з 155,54% до 141,98%;
- норматив короткострокової ліквідності (Н6) скоротився на 2,02 п.п.: з 99,76% до 97,74%.

Таким чином, Банк підтримував дуже хороший запас за усіма нормативами ліквідності: норматив миттєвої ліквідності (Н4) перевищував встановлену НБУ мінімальну позначку на 23,46 п.п., норматив поточної ліквідності (Н5) – на 101,98 п.п., а норматив короткострокової ліквідності (Н6) – на 37,74 п.п. Нормативи Н5 та Н6 Банку станом на 01.01.2020 перевищували не тільки встановлені НБУ граничні значення, але й середні значення цих нормативів по банківській системі України.

Завданням Приватбанку на перспективу є досягнення показників прибутковості згідно з цілями бізнес-стратегії зі збереженням лідируючих позицій на українському банківському ринку. Основні пріоритети Приватбанку на найближчу перспективу:

- подальше нарощування якісного кредитного портфелю, в якому, як і раніше, буде переважати роздрібний сегмент;
- підтримка оптимального та достатнього рівня ресурсної бази при подальшій політиці зниження вартості;
- трансформація внутрішніх бізнес-процесів, які дозволять підвищити ефективність бізнесу та якість обслуговування клієнтів;
- подальша оптимізація та приведення до належного стану регіональної мережі відділень та банківської інфраструктури;
- розробка та впровадження якісних та інноваційних продуктів, сервісів.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ У АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1 Інформаційне забезпечення системи бухгалтерського обліку депозитних операцій

Велика кількість депозитів дозволяє виокремити досить значну кількість класифікаційних ознак: економічний зміст, строк користування, залежно від вкладника, за цільовим призначенням тощо.

Облік депозитних операцій в банку здійснюється згідно з Постановою Національного банку України від 21.02.2018 № 14 «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України». Згідно якого, після первісного визнання депозити відображаються в обліку за амортизованою собівартістю, тобто сумою, у якій оцінюється залучений депозит під час первісного визнання за мінусом сплачених коштів (погашеної суми депозиту та процентних витрат), або зменшена на суму накопиченої амортизації, яка розраховується за методом ефективної ставки відсотка [16].

Для обліку депозитних операцій призначені рахунки другого класу «Операції з клієнтами».

Роль банківських установ у податкових відносинах є специфічною – в один і той же час, банк є платником податків та податковим агентом.

Депозитні операції згідно з Податковим кодексом України належать до пасивних доходів, а нараховані відсотки оподатковуються податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 %. Окрім цього, на нараховані відсотки сплачується військовий збір у розмірі 1,5 %. Для юридичних осіб відсотки за депозитом не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість, а об'єкт обкладення податком на прибуток визначається шляхом податкових

коригувань фінансового результату, сформованого за правилами бухгалтерського обліку.

Депозитні операції регулюються значною кількістю нормативно-правових актів. Основними нормативними документами, що регламентують порядок організації облікового процесу в комерційних банках України, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Закон України «Про банки і банківську діяльність», Положення НБУ «Про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України», Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» та інші.

У банківській сфері використовують власний план рахунків, що має значні відмінності від Плану рахунків підприємств та організацій. Основними з них є:

1) План рахунків банків має лише 9 класів назви яких не співпадають з назвами класів Плану рахунків підприємств і організацій, винятком є лише клас «Позабалансові рахунки» (табл. 2.1);

Таблиця 2.1 – Порівняння структури планів рахунків банків України та підприємств і організацій [2]

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій		План рахунків бухгалтерського обліку банків України	
Клас	Назва класу	Клас	Назва класу
1	Необоротні активи	1	Казначейські та міжбанківські операції
2	Запаси	2	Операції з клієнтами
3	Кошти, розрахунки та інші активи	3	Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання
4	Власний капітал та забезпечення зобов'язань	4	Фінансові та капітальні інвестиції
5	Довгострокові зобов'язання	5	Капітал банку
6	Поточні зобов'язання	6	Доходи
7	Доходи і результати діяльності	7	Витрати
8	Витрати за елементами	8	Управлінський облік
9	Витрати діяльності	9	Позабалансові рахунки
0	Позабалансові рахунки		

2) в Плані рахунків банків відсутній чіткий поділ класів на «активні» та «пасивні». В одному класі разом знаходяться як активні, так і пасивні рахунки;

3) синтетичні рахунки в банках є чотиризначними. Розрахункові рахунки суб'єктів господарювання в банківських установах, у відповідності до вимог ІВАН, складаються з 29 знаків: два перших це позначення країни реєстрації суб'єкта господарювання (для українських підприємств та підприємців – UA), два наступних – контрольні цифри, шість наступних – МФО банку, наступні п'ять знаків – це цифри, що доповнюють кількість знаків у рахунку до 29 (зазвичай в українських банках це п'ять нулів), далі вже йде власне 14-ти значний номер рахунку (наприклад, якщо це рахунок юридичної особи, то будуть йти цифри 2600 – що є номером синтетичного рахунку Плану рахунків обліку в банках 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»);

4) в окремий клас рахунків виділений управлінський облік (8 клас «Управлінський облік»), але окрім назви класу більше законодавчо нічого не затверджено. Кожен комерційний банк створює всю подальшу структуру (розділ, група, рахунок) під свої власні потреби та своє власне бачення ведення такого обліку. Рахунки даного класу кореспондують лише між собою і залишки по даних рахунках не враховуються при формуванні фінансової звітності банку;

5) на відміну від бухгалтерського обліку у підприємствах чи підприємців проводки з позабалансовими рахунками в банках складаються за допомогою подвійного запису. Рахунки 9 класу «Позабалансові рахунки» кореспондують лише між собою. Якщо ж відсутній рахунок за допомогою якого можна скласти проводку, то його створюють в розділі 99 «Контррахунки та позабалансова позиція банку» [44].

Положення Національного банку України «Про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України» у тлумаченні термінів виділяє окреме поняття «бухгалтерський облік в банках». У відповідності до цього нормативного акту «бухгалтерський облік в банках – процес виявлення,

вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про операції банку зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень» [37].

Комерційні банки організують свій обліковий процес на основі внутрішньої облікової політики та принципів визначених у Концептуальній основі міжнародних стандартів фінансової звітності.

Чинне законодавство облікову політику банку тлумачить як «сукупність принципів, методів і процедур, що використовується банком для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [37].

Облікова політика банківської установи є елементом регулювання бухгалтерського обліку банку. Спираючись на чинну нормативну базу (міжнародні та вітчизняні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, закони України, положення та інструкції НБУ тощо) вона повинна забезпечити ефективне функціонування та взаємодію фінансового, управлінського та податкового обліку банку. Основною метою, кожного з зазначених видів обліку, є надання повної, однозначної, достовірної та неупередженої інформації користувачам про стан установи та результати її діяльності [6].

Станом на 15.04.2022 року в АТ КБ Приватбанк діє достатня кількість видів депозитів. Характеристика кожного з них наведена у табл. 2.2.

Ведення бухгалтерського обліку у АТ КБ Приватбанк покладено на бухгалтерську службу, яку очолює головний бухгалтер. Всі працівники бухгалтерії виконують свої обов'язки у відповідності до посадових інструкцій.

Управління депозитами здійснюється у спеціальній програмі, яка дозволяє:

- налаштовувати різноманітні умов обслуговування на рівні продукту
- реєструвати договори в рамках продукту, який визначає його основні параметри з урахуванням валюти, терміну та суми вкладу;
- автоматичне закриття договору при ненадходженні грошових коштів в строк, встановлений для залучення початкової суми;

Таблиця 2.2 – Характеристика актуальних депозитних вкладів для корпоративних клієнтів у АТ КБ Приватбанк

Вклад	Строк, дні	Процентні ставки за вкладами, % річних			Мінімальна сума вкладу
		гривня	долар	євро	
Вільний вибір	61-90 днів	1,25%	-	-	50 000 грн.
	91-180 днів	1,75%	-	-	
	181-270 днів	2,75%	-	-	
	271-366 днів	3,75%	-	-	
Тижневий Плюс	7 днів	0,10%*	-	-	1 гривня
Строковий депозит із щомісячною виплатою відсотків <ul style="list-style-type: none"> Оформлюється з фіксованою сумою на визначений строк. Без можливості довкладень і часткового зняття. Щомісячна виплата процентів на рахунок підприємства. Після закінчення строку можливе автоматичне повернення коштів на поточний рахунок або продовження строку депозиту 	30-60 днів	1,25%	0,01%	-	1 UAH 200 USD
	61-90 днів	1,75%	0,01%	-	
	91-180 днів	2,25%	0,01%	-	
	181-270 днів	3,25%	0,01%	-	
	271-366 днів	4,25%	0,01%	-	
	Понад 366 днів	3,75%	-	-	
Поточний депозит <ul style="list-style-type: none"> Можливість поповнювати чи знімати частину вкладу до суми незнижувального залишку необмежену кількість разів. Щомісячна виплата процентів на поточний рахунок підприємства. Після закінчення строку автоматично продовжується на аналогічний строк 	3 дні	0,10%	-	-	10 UAH
	8 днів	0,15%	-	-	
	15 днів	0,20%	-	-	

- індивідуальне моделювання параметрів договору при реєстрації;
- симуляція – попередній розрахунок для клієнта – параметрів депозиту з різними умовами обслуговування продуктів;
- поповнення/повернення розміщених коштів та відсотків на зазначений рахунок, перенесення на інший депозит;
- автоматичне нарахування відсотків на суму вкладу із вказаною періодичністю;

- блокування/розблокування депозиту, в т.ч. під забезпечення кредитного договору;

- зміна умов обслуговування договору, застосування бонусів та ін.;
- пролонгація депозитного договору або його дострокове розірвання;
- стягнення комісій та штрафів;
- амортизація дисконту/премії з використанням ЕПС

В АТ КБ Приватбанк розроблений Наказ про облікову політику, проте відсутній графік документообігу.

Облік депозитних операцій відбувається у відповідності до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України. Процес оформлення депозитної операції наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Етапи проведення депозитної операції у АТ КБ Приватбанк

Фізичні особи	Юридичні особи
1. Вибір виду депозитів (вкладів)	
+	+
2. Подання заяви та відповідних документів для відкриття рахунку	
+	+
3. Оформлення депозиту	
Укладання договору банківського вкладу Видача депозитного (ощадного) сертифікату Видача іншого документа	Укладання договору банківського вкладу Депозитний (ощадний) сертифікат
4. Відкриття рахунку та внесення коштів	
Внесення готівки Перерахування з поточного (карткового) рахунку	Перерахування з поточного рахунку
5. Обслуговування депозитного рахунку	
Нарахування відсотків (процентів) Повернення за умовами договору (іншого документу) суми депозиту (вкладу) та відсотків (процентів): • видача готівки • перерахування на поточний (картковий) рахунок	Нарахування відсотків (процентів) Повернення за умовами договору (іншого документу) суми депозиту (вкладу) та відсотків (процентів): • перерахування на поточний (картковий) рахунок

Постійна зміна методології обліку, що проявляється в особливостях відображення депозитних операцій в обліку та звітності за рахунок визнання фінансового зобов'язання, виду вкладника, валюти депозиту, порядку нарахування та сплати відсотків за депозитною операцією потребують

подальших розробок. Ефективна депозитна політика комерційного банку дасть змогу отримати конкурентні переваги на ринку фінансових послуг та забезпечить отримання максимального прибутку шляхом залучення нових клієнтів та збільшенню обсягів надання кредитних послуг.

2.2. Методика обліку депозитних операцій у АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Депозити (вклади), що застосовуються у практиці АТ КБ «Приватбанк», відрізняються залежно від строку, категорії депонента, умов внесення і вилучення коштів, сплати відсотків та інших характеристик (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Класифікація депозитів за категоріями депонентів та строками

Розміщені та залучені вклади (депозити) на міжбанківському ринку	Вклади (депозити) установ, які утримуються за рахунок бюджетів	Вклади (депозити) суб'єктів господарювання	Вклади (депозити) фізичних осіб	Вклади (депозити) небанківських фінансових установ
1. Овернайт 2. Короткострокові 3. Довгострокові	1. На вимогу 2. Строкові	1. На вимогу 2. Короткострокові 3. Довгострокові		

Порядок обліку установами банків операцій за вкладами (депозитами) регламентується Інструкцією з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України [1].

Депозити враховуються на всю суму номіналу на депозитному рахунку до часу погашення. Залежно від методу виплати процентів за депозитами – за період або на період (авансом) змінюється сума, що надходить від депонента. У будь-якому разі номінальна сума депозиту і сума, що враховується на депозитному рахунку, збігаються [47].

Облік коштів клієнтів, залучених банком на вклади (депозити) на вимогу здійснюється за рахунками 2 класу, 26 розділу, груп 260 «Кошти на вимогу

суб'єктів господарювання», 262 «Кошти на вимогу фізичних осіб» та 265 «Кошти небанківських фінансових установ», а саме:

- 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»;
- 2605 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з платіжними картками»;
- 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»;
- 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»;
- 2650 «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ»;
- 2655 «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ для здійснення операцій з використанням платіжних карток».

Усі зазначені вище рахунки є активно-пасивними і призначені для обліку вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів, а також кредитів овердрафт. За дебетом цих рахунків проводяться суми перерахувань, виплат за розпорядженням власників рахунків згідно з режимом роботи рахунків; суми коштів, що підлягають примусовому стягненню відповідно до законодавства України; надані кредити овердрафт. За кредитом рахунку проводяться суми, що надходять у встановленому порядку на рахунки клієнтів згідно з режимом роботи рахунків; суми залишків кредитів овердрафт, що перераховані на рахунки простроченої заборгованості.

Для відображення операцій за рахунками клієнтів в аналітичному обліку установи банків для кожного клієнта відкривають окремі аналітичні рахунки з використанням параметрів аналітичного обліку. Відображення в обліку банку типових операцій за поточними рахунками фізичних та юридичних осіб наведено у табл. 2.5.

За користування коштами на вимогу, що знаходяться на рахунках клієнтів, банки нараховують і виплачують їх власникам проценти, які для банку є процентними витратами.

Таблиця 2.5 – Приклади відображення в бухгалтерському обліку типових операцій АТ КБ «Приватбанк» за поточними рахунками фізичних та юридичних осіб

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Зарахування готівки на поточні рахунки клієнтів	1001 «Банкноти та монети в касі банку» 1002 «Банкноти та монети в касі відділень банку»	2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»
2	Перерахування коштів з поточного рахунку клієнта на користь іншої особи, що має рахунок в іншому банку	2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»	1200 «Кореспондентський рахунок у Національному банку України» 1500 «Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках»
3	Зарахування банком коштів, що поступили на користь клієнта на його поточний рахунок	1200 «Кореспондентський рахунок у Національному банку України» 1500 «Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках»	2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»
4	Виплата касою банку готівки клієнту з його поточного рахунку	2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»	1001 «Банкноти та монети в касі банку» 1002 «Банкноти та монети в касі відділень банку»

Процентні витрати банку за коштами на вимогу клієнтів відображаються за рахунками 7 класу «Витрати» розділу 70 «Процентні витрати» груп 702 «Процентні витрати за операціями із суб'єктами господарювання» та 704 «Процентні витрати за операціями із фізичними особами».

Для обліку коштів суб'єктів господарювання, залучених банком на строкові вклади у Плані рахунків передбачена 261 група «Строкові кошти суб'єктів господарювання», коштів фізичних осіб - 263 група «Строкові кошти фізичних осіб», а коштів небанківських фінансових установ – 265 група «Кошти небанківських фінансових установ».

Вклад (депозит), залучений за договором банківського вкладу (депозиту), умовами якого встановлено строк зберігання вкладу (депозиту) та передбачено можливість неодноразового зняття вкладником частини вкладу (депозиту), обліковується банком як вклад (депозит) на вимогу.

АТ КБ «Приватбанк» обліковує суму депозиту на депозитному рахунку до часу його повернення.

Проценти на строковий вклад, якщо інше не передбачено договором, нараховуються від дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів або банківських металів, до дня, який передує поверненню грошових коштів або банківських металів вкладнику або списанню з депозитного рахунку вкладника з інших підстав.

Для обрахування процентних витрат за залученими депозитами застосовуються такі методи визначення кількості днів:

- ✓ метод «факт/факт» - передбачає, що для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці та році;
- ✓ метод «факт/360» - передбачає, що для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці, але умовно в році 360 днів;
- ✓ метод «30/360» - передбачає, що для розрахунку використовується умовна кількість днів у році - 360, у місяці - 30.
- ✓ Умови нарахування процентів за депозитами визначаються договором банківського вкладу (депозиту) (додаток II).

Типова кореспонденція рахунків по обліку депозитних операцій банківськими установами наведена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Типове відображення в обліку банку депозитних операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Нарахування процентних витрат в національній валюті за строковими коштами суб'єктів господарювання	7021 «Процентні витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання»	2618 «Нараховані витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання»
2	Нарахування процентних витрат в національній валюті за строковими коштами фізичних осіб	7041 «Процентні витрати за строковими коштами фізичних осіб»	2638 «Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб»

Одночасно з нарахуванням процентів банк здійснює амортизацію суми неамортизованого дисконту та премії з відображенням за відповідними рахунками витрат протягом строку дії депозиту.

Проценти за депозитом виплачуються вкладникові на його вимогу відповідно до строків, визначених у договорі банківського вкладу (депозиту). Нараховані проценти за вкладами (депозитами) юридичних осіб відповідно до умов договору банківського вкладу (депозиту) банки можуть перераховувати на поточний рахунок юридичної особи або зараховувати на поповнення вкладу (депозиту). Нараховані проценти за вкладом (депозитом) фізичної особи відповідно до умов договору банківського вкладу можуть перераховуватися на її поточний рахунок або зараховуватися на поповнення вкладу (депозиту), або виплачуватися фізичній особі готівкою.

Банк сплачує вкладнику суму вкладу (депозиту) і нараховані за ним проценти:

- у національній валюті, якщо грошові кошти надійшли на вкладний (депозитний) рахунок у національній валюті;
- у валюті вкладу (депозиту), якщо грошові кошти надійшли на вкладний (депозитний) рахунок в іноземній валюті, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника - в іншій іноземній чи в національній валюті;
- у банківських металах, якщо вкладний (депозитний) рахунок відкритий у банківських металах, або на умовах та в порядку, передбачених договором, відповідно до заяви вкладника - у національній валюті.

На дату погашення депозиту банк здійснює нарахування процентів за період з останньої дати нарахування до дати погашення.

Згідно з чинним законодавством вкладні (депозитні) рахунки клієнтів у разі залучення строкових вкладів закриваються після закінчення строку дії договору банківського вкладу та повернення коштів вкладнику. У разі залучення вкладу на умовах його видачі на першу вимогу вкладний (депозитний) рахунок закривається після повернення коштів вкладнику.

РОЗДІЛ 3

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1 Інформаційна система та методика аналізу депозитних операцій АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Діяльність банківських установ базується на певних принципах, серед яких особливе значення має принцип ефективного використання залучених ресурсів. Відповідно до цього принципу залучені кошти банку повинні бути не лише збережені, але й повернені з приростом (деPOSITНИМ відсотком), який є часткою загального приросту авансованої вартості (ПОЗИЧКОВОГО відсотка). Останнє є вкрай важливим для визначення ефективності депозитної політики, оскільки своєчасне повернення позики може мати місце в разі її невикористання [17].

Аналіз депозитних ресурсів банку – це сукупність підходів, прийомів та методів визначення структури депозитних ресурсів, поточних та минулих значень окремих їх складових, динаміки зростання цих складових та фінансових ресурсів загалом для визначення ключових показників стану та динаміки їх зростання протягом аналізованого періоду, а також для підвищення ефективності діяльності банку в сфері мобілізації та використання його депозитних ресурсів [4].

Метою аналізу депозитних ресурсів є оцінка та визначення шляхів оптимізації їх структури, яка здійснюється за допомогою зниження середньої вартості ресурсів банку та підвищення стабільності ресурсної бази та надійності банку в цілому.

З позиції банківських клієнтів основними завданнями аналізу депозитних ресурсів банку є:

- визначення фінансової стійкості та надійності банку;
- оцінка якості та вартості обслуговування;

- визначення спектра послуг, що надаються банком;
- доцільність та перспективність подальших стосунків з банком.

Інформаційне забезпечення займає провідну роль в ефективному функціонуванні банку, так як інформація є першоосною в управлінні банківською системою. Система інформаційного забезпечення має значення процесу достовірного та своєчасного підбору відповідних інформативних показників, який здійснює аналіз, планування та підготовку ефективних управлінських рішень за всією діяльністю банку [20].

Інформаційне забезпечення аналізу банківської діяльності загалом і депозитних ресурсів зокрема можна розділити на систему зовнішньої та внутрішньої інформації (рис. 3.1).

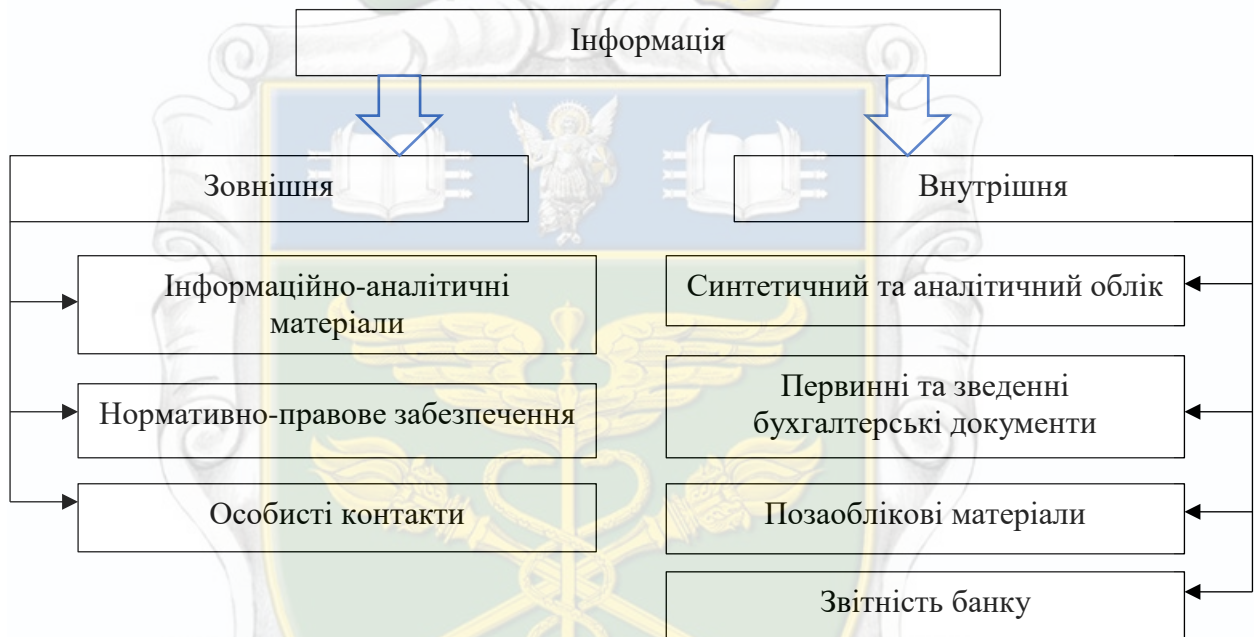

Рисунок 3.1 – Інформаційна база аналізу депозитних операцій комерційного банку

Сукупність підходів, прийомів та методів аналізу депозитних ресурсів об'єднати таким інтегруючим поняттям, як інструментарій такого аналізу. Інструментарій банківського аналізу, який можна використати для аналізу фінансових ресурсів банку, включає методи та види аналізу, що представлені у табл. 3.1.

Таким чином, технологію оцінки депозитних операцій банку можна розглядати як сукупність послідовних дій, що ґрунтуються на теоретичних

засадах і спрямовані на впорядкування та систематизацію підходів до аналізу депозитних операцій банку. Враховуючи все вище викладене, ми вважаємо, що до аналізу депозитних ресурсів банку потрібно підходити перш за все комплексно, враховуючи основні принципи такого аналізу, а також особливості того чи іншого виду депозитного ресурсу банку.

Таблиця 3.1 – Складові аналізу фінансових ресурсів банку

Інструментарій аналізу	Складові аналізу
Методи аналізу	<ul style="list-style-type: none"> • метод порівняння; • метод використання абсолютних і відносних показників; • метод групувань; • графічний метод; • метод табличного відображення аналітичних даних; • операційно-вартісний аналіз; • горизонтальний аналіз; • вертикальний аналіз; • факторний аналіз
Типи аналізу депозитних ресурсів банку	<ul style="list-style-type: none"> • комплексний аналіз; • вибірковий аналіз
Моделі аналізу депозитних ресурсів банку	<ul style="list-style-type: none"> • описові моделі; • нормативні моделі

Суттєвий вплив на ліквідність банку має оптимальне співвідношення активів та пасивів за сегментами, строками й сумами. Існує так зване золоте банківське правило, за яким величина й терміни фінансових вимог банку повинні відповідати розмірам і термінам його зобов'язань. У банківській практиці повного збігу параметрів коштів, що акумулюються, та вимог банку практично не буває. Баланс банку відображає наявність коштів, які є в його розпорядженні, і вимоги на поточну дату, а в цей конкретний момент кількісно вони повинні співпадати один із одним. Проте для того, щоби така відповідність підтримувалася в майбутньому, необхідно постійно поповнювати кошти, які вибувають, підтримуючи їх на необхідному рівні. Отже, дотримання «золотого банківського правила» забезпечується шляхом підтримання динамічної рівноваги активів і пасивів з постійним заміщенням коштів, які вибувають зі складу ресурсів, новими [28]. Таким чином, під час оцінювання ефективності депозитної діяльності банку важливим є аналіз

співвідношення обсягів кредитів та депозитів за сегментами, строками та сумами.

Заключний етап аналізу передбачає розрахунок коефіцієнтів, використання яких дає можливість здійснити всебічний аналіз депозитної діяльності банку (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Показники ефективності депозитної політики банку

Назва показника	Формула розрахунку	Економічний зміст	Норматив
Генеральний коефіцієнт надійності	Власний капітал / Зобов'язання банку	Рівень залежності банку від залучених коштів	Не менше 5%
Коефіцієнт фінансового важеля	Зобов'язання банку / Капітал	Співвідношення зобов'язань банку й капіталу розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку	У межах 1 – 20 разів
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	Високоліквідні активи / Поточні пасиви	Здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання за рахунок високоліквідних активів	>20%
Ефективність операцій з процентними коштами	Процентні доходи / Процентні витрати	Збалансованість процентних операцій банку	>20
Активи		Характеризує ефективність процентної політики. Чим значення вище, тим краще	Не менше 5%
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	Кредити / Зобов'язання	Агресивність (ризиковість) кредитної політики банку	Оптимальним є таке значення: 0,53-0,9; >0,9 свідчить про низьку кредитну стійкість; <0,53 – про загрозу збитків
Крос-коефіцієнт	Сумарні зобов'язання / Робочі активи (кредити)	Визначає надійність банку. Банк повинен мати зобов'язань утричі більше, ніж ризикових (робочих) активів	Не менше 3

Показники, наведені вище, використані для оцінювання ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Показники ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» за 2017 – 2020 рр.

Показники	Роки			
	2017	2018	2019	2020
Генеральний коефіцієнт надійності	13,01	12,78	10,27	12,76
Коефіцієнт фінансового важеля	7,7	7,8	9,7	7,8
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	37,75	64,91	31,66	24,91
Ефективність операцій з процентними коштами	1,4	1,1	1,3	2,2
Коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань	1,0	1,1	1,0	1,2
Крос-коефіцієнт	0,98	1,43	1,09	0,89

Розраховані показники оцінювання ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» дали змогу дійти таких висновків висновки. Показник генерального коефіцієнта надійності, який демонструє рівень захищеності залучених коштів власним капіталом банку. Коефіцієнт фінансового важеля показує здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку. АТ КБ «ПриватБанк» протягом усього періоду дотримувався обов'язкового економічного показника миттєвої ліквідності банку (не менше 20%). Варто зазначити, що значне перевищення нормативного значення на початку періоду показує на надмірну кількість неробочих активів банку, що свідчить про неефективність його депозитної політики. Втім, у 2018 р. показник миттєвої ліквідності банку склав 24,9%, що вказує на підвищення ефективності його депозитної політики. Показник ефективності операцій з процентними коштами, який відображає ступінь покриття відсоткових доходів.

Ми дійшли висновку, що динаміка показників депозитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» протягом аналізованого періоду не дає змогу однозначно охарактеризувати ефективність його депозитної політики. Більшість показників у 2017-2018 рр. вказує на її низьку ефективність. Проте у 2019-2020 рр. практично всі розраховані коефіцієнти демонструють суттєве підвищення ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк».

У цьому аспекті викликають інтерес висновки експертів Moody's, на думку яких для АТ КБ «ПриватБанк» будь-який потенційний відтік депозитів буде керованим, тому що його буфер ліквідності повністю покриває всі депозити фізичних осіб і корпоративні депозити на вимогу. Визнаний

системно значущим фінансовим інститутом (SIFI) АТ КБ «ПриватБанк» відповідає новим вимогам до капіталу через його високий запас регулятивного капіталу та сильні внутрішні джерела генерації капіталу [41].

Депозитна політика банку багато в чому впливає на наявність ресурсів, що потім можуть використовуватись ним в своїй діяльності. Успішно впроваджена депозитна політика призводить до збільшення ресурсів банку. У табл. 3.4 наведено аналіз динаміки депозитів банку.

Таблиця 3.4 – Аналіз динаміки внесків клієнтів АТ КБ «Приватбанк» в національній валюті за 2018-2020 рр.

Показники	Роки			Зміна, тис. грн.	
	2018	2019	2020	2019/2018	2019/2020
Депозити, всього:	1840316,3	3281850,6	3914874,7	2074558,4	633024,1
Кошти на вимогу СПД	39658,5	84363,0	59514,1	19855,6	-24848,9
Кошти на вимогу фізичних осіб	1496384,8	2692037,0	2974576,4	1478191,6	282539,4
Строкові кошти фізичних осіб	304128,2	505193,3	880170,8	576042,6	374977,5
Строкові кошти юридичних осіб	144,8	257,3	613,4	468,6	356,1

Результати аналізу дають підстави для висновку, що за 2018-2020 рр. відбулось збільшення сум по внесках до запитання фізичних осіб на 1478191,6 тис. грн. та на 282539,4 тис. грн., що пов'язано зі збільшення надходження коштів у вигляді соціальних виплат, зарплати та інших грошових коштів клієнтів., також збільшились суми термінових депозитів за 2019-2020 рр. – на 374977,5 тис. грн. Таким чином, за 2020 р. у порівнянні з іншими періодами відбулось збільшення обсягів депозитів клієнтів за рахунок впровадження банком нових депозитних програм.

Доцільно буде провести аналіз структури та динаміки депозитних операцій (табл. 3.5 та 3.6).

Отже, згідно даних аналізу, у 2020 р. у порівнянні з 2019 р. зменшилась питома вага депозитів юридичних осіб та збільшилась вага депозитів фізичних осіб, що свідчить про зміну депозитної політики банку.

Таблиця 3.5 – Аналіз структури депозитних операцій АТ КБ «Приватбанк» за 2018- 2020 рр.

Види депозитів	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Фізичні особи	1800513,0	97,8	3197230,3	97,4	3875071,4	98,9
Юридичні особи	39803,3	2,2	84620,3	2,6	39803,3	1,1
Міжбанківські депозити	-	-	-	-	-	-
Всього депозитів	1840316,3	100	3281850,6	100	3914874,7	100

Таблиця 3.6 – Аналіз динаміки депозитних операцій АТ КБ «Приватбанк» за 2018- 2020 рр.

Види депозитів	2018 рік	2019 рік			2020 рік			Відхилення 2020 до 2018 р.	
	тис. грн.	тис. грн.	2019 до 2018		тис. грн.	2020 до 2019		+, -	%
			+, -	%		+, -	%		
Фізичні особи	1800513	3197230	1396717	77	3875071	677841	21	2074558	115
Юридичні особи	39803	84620	44817	112	39803	-44817	-53	-	-
Міжбанківські депозити	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього депозитів	1840316	3281850	1441534	78,3	3914874	633024	19	2074558	115

Отже, за 2018-2020 рр. збільшився загальний обсяг депозитів відділення на 115%, за рахунок збільшення сум депозитів фізичних осіб в умовах впровадження нової депозитної політики банку по залученню додаткових коштів за рахунок зарплатних карткових проектів та нових умов по нарахуванню відсотків по строковим депозитам.

3.2 Шляхи удосконалення обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банку

Проблема залучення вільних грошових коштів є однією з найактуальніших проблем сьогодення. Завдання банківських установ акумулювати тимчасово вільні кошти населення для їх подальшого

інвестування в економіку. В той же час важливо підкреслити, що і самі банки не можуть розвиватися стійко і стабільно, не маючи надійної ресурсної бази. Оскільки, розвиток кредитної діяльності залежить від можливості використання грошових ресурсів з метою отримання прибутку. Тому проблема розробки і виконання оптимальної депозитної політики банків є однією із найважливіших завдань.

На підставі систематизації поглядів науковців вважаємо за потрібне виокремити наступні завдання аналізу депозитних операцій комерційного банку:

- оцінка повноти та своєчасності виконання банком зобов'язань по депозитним операціям;
- перевірка та підтвердження відповідності депозитних операцій чинній законодавчій, нормативній базі та внутрішнім положенням банку;
- перевірка правильності оформлення договорів;
- перевірка достовірності і своєчасності відображення в обліку та звітності інформації про депозитні операції;
- перевірка процедури встановлення процентних ставок, правильності нарахування і своєчасності сплати процентів;
- оцінка системи внутрішнього контролю депозитних операцій;
- оцінка депозитної політики банку;
- перевірка правильності розрахунку, своєчасності і повноти перерахунку у Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Формування, реалізація, ефективність функціонування механізму депозитної політики комерційного банку впливає на вдале виконання цілей та завдань, що ставляться перед банком під час розробки та втілення депозитної політики. Нами запропоновано схему розвитку депозитної політики комерційного банку, що надана на рис. 3.2.

Будь-який етап створення депозитної політики комерційного банку щільно пов'язаний з іншим і є першочерговим задля створення оптимальної депозитної політики та ефективної організації й управління депозитним

процесом. Зауважимо, що існує потреба у створенні оптимальної організаційної структури банку задля створення та впровадження депозитної політики.

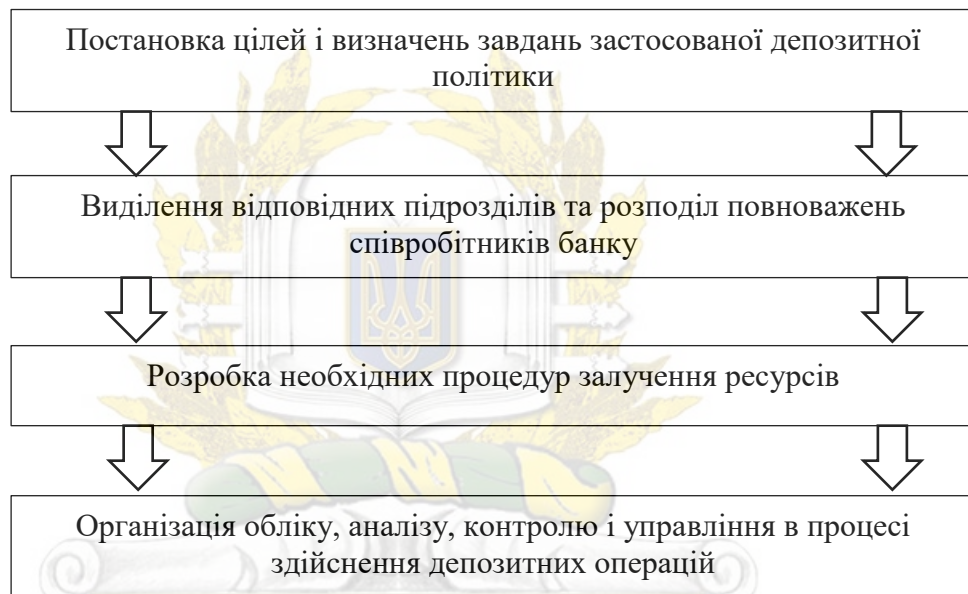

Рисунок 3.2 – Схема розвитку депозитної політики комерційного банку

Процес створення депозитної політики щільно пов'язаний з впровадженням процентної політики банку. Через це визначальну та ґрунтовну значущість потребують питання комбінування ціновим механізмом, а через це банк змушений калькулювати собівартість депозитних послуг. Цей факт зумовлений потребою в прибутковості та престижності банківських послуг з одночасною неодмінною калькуляцією їх споживчої вартості та ціни за умов постійного підвищення внутрішньобанківського суперництваї та боротьби за клієнта. Таким чином виокремлюють наступні поняття як «вартість залучених коштів» й «реальна собівартість цих коштів для банку». Такий розподіл є потрібним для вірного визначення банком мінімального рівня розміщення залучених коштів. З цією метою окреслюються етапи, які мають вплив на справжню вартість залучених ресурсів комерційними банками.

Для забезпечення стійкості кредитних організацій Національним банком України впроваджено обов'язковий норматив Н 11 – максимальний розмір залучених грошових вкладів (депозитів) населення. Норматив обчислюється як процентне відношення загальної суми грошових вкладів населення до суми

власних коштів (капіталу) банку. Максимально правильне значення даного показника 100%.

Відсоткова політика комерційного банку, що пропорційна з комерціалізацією банківської діяльності, має:

- усіляко сприяти прибутковості чи створенню умов щодо отримання її на майбутнє;
- коригувати розмір процентних ставок щодо депозитів й позичкових операцій та становити їх у сумі, яка додержує рентабельність банківських операцій;
- підтримувати зв'язок й злагодженість поміж депозитними операціями й операціями з видачі позик за термінами та сумами;
- додержуватися ліквідність балансу;
- мінімізувати процентний ризик.

Підводячи підсумки з цього питання зупинимося на тому, що відсоткова політика – це невід'ємна частка створення депозитної політики комерційного банку. Показано це в додержанні кола принципів, на яких базується виважена процентна політика банку. Спочатку виділяємо принцип диференціації відсотка відповідно до строків зберігання й суми заощаджень, далі принцип «соціальної» диференціації процентів по депозитам, принцип додержання рентабельності банківської діяльності й принцип відповідального зберігання та захищеності заощаджень вкладників. В процесі створення ефективної процентної й депозитної політики банку необхідний симбіоз усіх перелічених принципів.

Для удосконалення депозитної політики АТ КБ «Приватбанк» хочемо запропонувати таке:

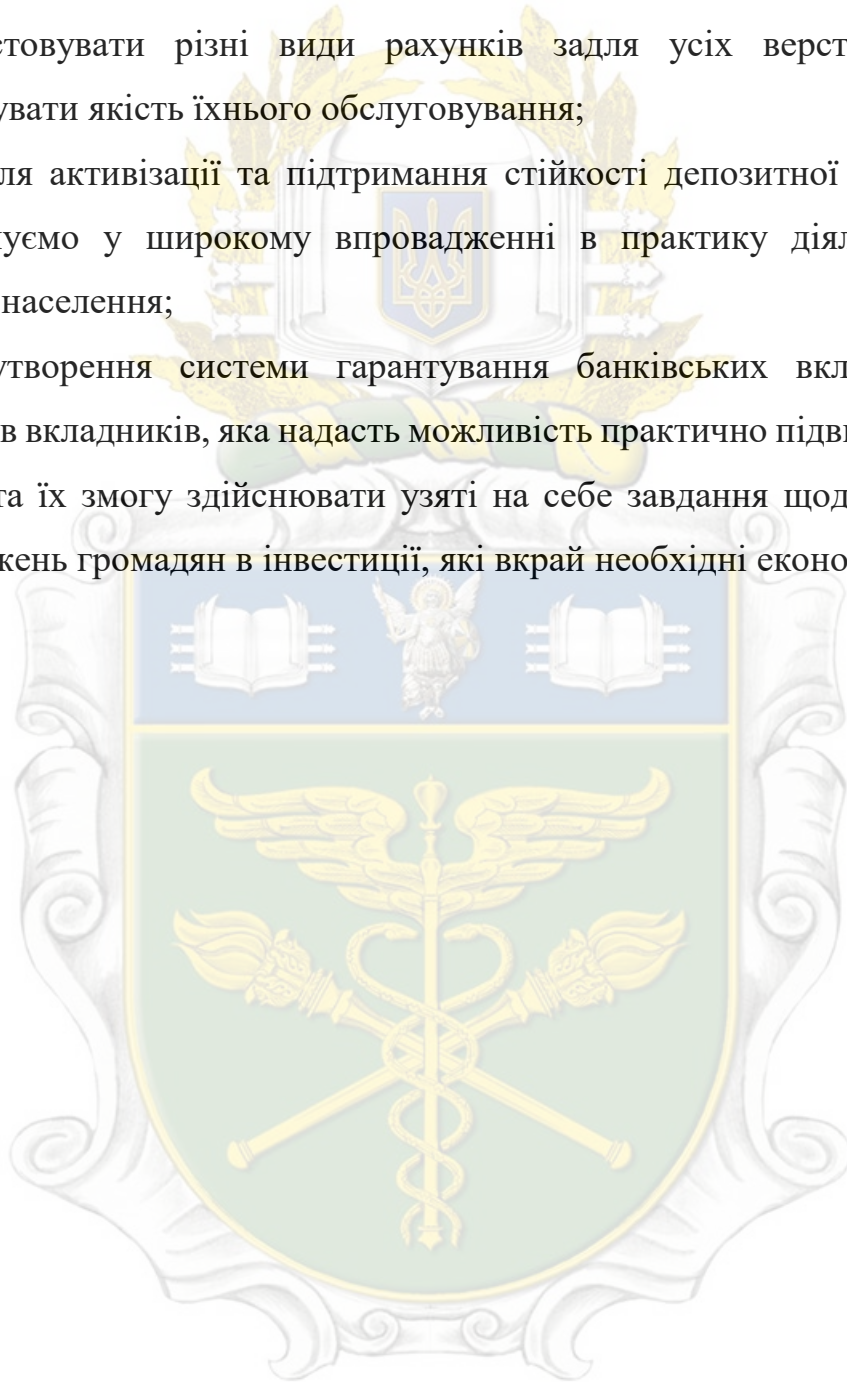
- банк мусить впровадити власну депозитну політику, розроблену відповідно до особливостей його діяльності й показників оптимізації даного процесу;
- доведено потребу збільшення спектру депозитних рахунків юридичних й фізичних осіб строком «до запитання», яка санкціонує, незважаючи на

незначні фінансові накопичення, найбільш повно вдовольняти задуми клієнтів банку, а також збільшити зацікавлення інвесторів в розкладанні власних коштів на рахунках в банку;

- для удосконалення організації депозитних операцій пропонуємо використовувати різні види рахунків задля усіх верств вкладників й підвищувати якість їхнього обслуговування;

- для активізації та підтримання стійкості депозитної клієнтської бази переконуємо у широкому впровадженні в практику діяльності ощадних вкладів населення;

- утворення системи гарантування банківських вкладів та захисту інтересів вкладників, яка надасть можливість практично підвищити надійність банків та їх зможу здійснювати узяті на себе завдання щодо трансформації заощаджень громадян в інвестиції, які вкрай необхідні економіці України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Кваліфікаційну роботу присвячено дослідженню особливостей обліку та аналізу депозитних операцій комерційного банків. Одержані результати дозволяють зробити такі висновки:

1. Для диверсифікації власного депозитного портфеля банки залучають різні види депозитів. Розглянувши класифікацію депозитів, зазначимо що сучасна банківська практика характеризується їх великою різноманітністю. Депозитна політика являє собою концепцію організації депозитних відносин комерційного банку з клієнтами, головною метою якої є залучення якомога більшого обсягу грошових коштів за найменшою ціною. Кінцевим результатом реалізації депозитної політики має стати забезпечення стабільності та надійності, а також рентабельності, прибутковості та ліквідності банківської установи.

2. На сьогоднішній день АТ КБ «Приватбанк» є одним з банків України, що найдинамічніше розвиваються, і займає лідируючі позиції банківського рейтингу країни. Згідно аналізу результатів фінансово-господарської діяльності АТ КБ «Приватбанк» було визначено, що за аналізуючий період величина чистого прибутку знизилась за рахунок зменшення величини чистого процентного доходу та зменшення чистого комісійного доходу. Фінансово-економічний стан АТ КБ «Приватбанк» характеризується ступенем його оборотності капіталу та фінансової стійкості згідно динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями.

3. Головним джерелом формування фінансової бази банківської установи є депозитні операції, які дають змогу здійснювати видачу кредитних коштів та здійснювати господарську діяльність банку. З метою забезпечення зацікавлених осіб повною, достовірною, актуальною та валідною інформацією про діяльність господарюючого суб'єкта має функціонувати належна система

бухгалтерського обліку щодо всіх господарських операцій, в тому числі і депозитних.

4. Бухгалтерський облік депозитних операцій ґрунтується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах: безперервності діяльності установи банку; обережності; стабільності правил бухгалтерського обліку; нарахування доходів та видатків; дати операції, окремого відображення активів та пасивів; переваги змісту над формою; оцінки активів та пасивів. Усі особові рахунки вкладників підлягають реєстрації як у бухгалтерії, так і в депозитному відділі банку. Датою відкриття депозитного рахунку є дата надходження грошових коштів на депозитний рахунок.

5. Технологію оцінки депозитних операцій банку можна розглядати як сукупність послідовних дій, що ґрунтуються на теоретичних засадах і спрямовані на впорядкування та систематизацію підходів до аналізу депозитних операцій банку. До аналізу депозитних ресурсів банку потрібно підходити перш за все комплексно, враховуючи основні принципи такого аналізу, а також особливості того чи іншого виду депозитного ресурсу банку. Згідно аналізу показників депозитної діяльності АТ КБ «Приватбанк» за 2018-2020 рр. було виявлено, що банку не вистачає суми строкових депозитів в структурі власного депозитного портфелю, тому керівництву банку необхідно звернути увагу на підвищення ефективності щодо залучення коштів фізичних осіб, особливо зі значним рівнем платоспроможності з метою їх розміщення на більш тривалий термін шляхом впровадження нових депозитних продуктів та програми лояльності.

6. Одним із пріоритетних напрямів банківської діяльності є забезпечення необхідними обсягами депозитних коштів. Примноження депозитної бази є вкрай важливим для банків. За допомогою приросту загального об'єму внесків та збільшення кількості вкладників юридичних осіб й фізичних осіб, реально покращити формування приросту депозитних операцій та модель стимулювання залучення депозитів.